

Miljonprogramsluft

PM från Miljöpartiet de gröna, 2013-08-22

Sverige är ett delat land. På många håll i landet ser utvecklingen ljus ut. Där finns jobb, utbildning och framtidstro. Andra delar av landet lämnas efter, med stigande arbetslöshet och en växande frustration över att det saknas framtidsutsikter.

Alliansens politik har ökat klyftorna mellan fattiga och rika. Mest har klyftan ökat mellan de som har jobb och de som står utanför arbetsmarknaden.

Denna klyfta är extra tydlig i storstäderna, där utvecklingen kan se helt olika ut mellan två områden som bara ligger ett stenkast ifrån varandra. Under våren 2013 har vi kunnat följa hur vanmakten vuxit sig stark i flera av Sveriges förorter och miljonprogramsområden, exempelvis i Husby i Stockholms kommun.

Många rycker nu ut med snabba åtgärdsförslag för att hantera den stora frustrationen. Det leder lätt till kortsiktighet i det politiska arbetet.

Miljöpartiet har den här mandatperioden påbörjat ett långsiktigt arbete för att frigöra potentialen i miljonprogrammets förortsområden.. Det handlar om att skapa en mer rättvis skola och sjukvård, om att stoppa utarmning av närservice och öka det offentliga samhällets närvaro, om trygghet och om levande bostadsområden genom främjande av näringslivs- och kulturverksamheter. Vi har redan tidigare föreslagit reformer för upprustning och energieffektivisering av miljonprogrammets bostäder, något som både kan skapa jobb och öka attraktiviteten i områdena. Bostadsföretagen har här en nyckelroll.

Nu presenterar vi ytterligare tre förslag som kommer att finnas med i Miljöpartiets budgetmotion för 2014. Totalt innebär förslagen satsningar på minst 7,5 miljarder kronor för att långsiktigt lyfta förorternas miljonprogram runt om i Sverige.

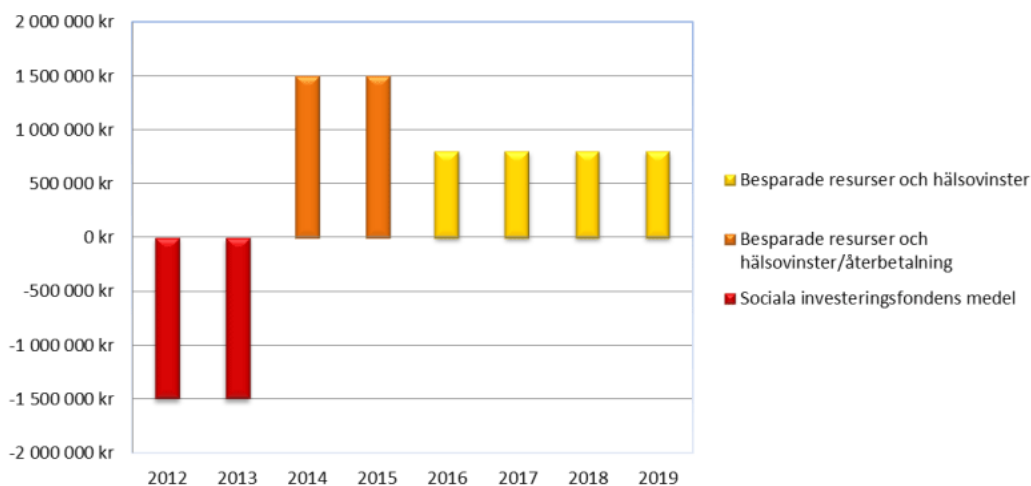
1. Sociala investeringar i utbildning och fritid för unga

Det finns ett stort behov av socialt arbete och stärkande av unga i förorternas miljonprogramsområden. Beräkningar visar att kostnaden för en enda unge som hamnar snett i livet kan bli hela sex miljoner kronor. Genom att satsa på förebyggande åtgärder tidigt kan samhället använda begränsade resurser på ett mycket mer effektivt sätt. I grunden handlar det om specifika och riktade insatser mot särskilt utsatta individer eller grupper där det finns stor kunskap och erfarenhet av att tidigt kunna identifiera riskbeteenden.

Forskning visar till exempel att ungefär varannan pojke och var femte flicka som före 13 års ålder vid upprepade tillfällen snattar, skolkar, slåss eller vandaliserar, fortsätter att begå brott också senare i livet. Att ett barn vid något eller några få tillfällen betar sig på sådant sätt innebär inte någon stor risk, men för en mindre grupp som systematiskt betar sig så, är riskerna betydligt större än för unga som först i tonåren bryter mot normer och lagar.

Fler kommuner har redan inrättat sociala investeringsfonder, bland andra Norrköping, Södertälje och Lilla Edet. Det kan handla om att kommunen startar ungdomsgårdar eller särskilda insatser för jobb eller utbildning riktat till personer som riskerar att hamna snett.

Tanken är att den sociala investeringen leder till att pengar sparas i framtiden. Figur 1 visar ett exempel från Norrköpings kommun där man satsar 1,5 miljoner i sociala investeringar de första två åren, vilket leder till besparingar och hälsovinster inom två år. Dessa besparingar används för att täcka upp för kostnaden, och därefter återförs eventuella ”vinster” till den sociala investeringsfonden. Självklart handlar sociala investeringsfonder i första hand om att den enskilde individen ska få ett bättre liv, men eftersom samhällets resurser är begränsade är det också avgörande att resurserna används på ett effektivt sätt.

Ett strukturerat arbete på kommunal nivå med sociala investeringar ger långsiktighet i arbetet med att få fler unga att reda upp sin situation och ge tryggare områden.

Miljöpartiet vill att staten de kommande fyra åren satsar 1,1 miljarder på sociala investeringsfonder som kommunerna kan söka pengar ifrån. Miljöpartiet föreslår också att en statlig utredning tillsätts med syfte att utreda hur ett fortsatt arbete med sociala investeringar kan genomföras.

2. Arbetsförmedlingen får särskilt uppdrag om startcentraler

Arbetslösheten, särskilt bland unga, är högre i många miljonprogramsområden än i andra stadsdelar. Samtidigt finns det många företagare.

Ett problem när det gäller jobb och matchning är att kommunerna ofta tvingas stå ensamma för utgifterna medan besparingarna görs på nationell nivå. Regeringen har inte lyckats ge Arbetsförmedlingen tillräckligt tydliga uppdrag för att på allvar stötta kommunerna. Sedan 2007 har Arbetsförmedlingen lämnat tillbaka över 20 miljarder kronor till statskassan eftersom man inte hittat något vettigt sätt att använda pengarna på.

På många håll tar kommunerna redan idag ett stort ansvar för att hjälpa unga att få jobb, trots att ansvaret i första hand ligger på arbetsförmedlingen. De bästa resultaten uppnås när kommuner och arbetsförmedling samverkar, sådana exempel finns bland annat i Östersund, Trelleborg och Södertälje. En sådan modell har flera fördelar. Kommunerna har engagemang och kunskap om näringslivets lokala förutsättningar. De unga upplever att de blir sedda utifrån sina egna förutsättningar och önskemål på ett annat sätt än hos Arbetsförmedlingen.

Problemet är att dessa framgångsexempel saknar det regelverk och den finansiering som behövs för långsiktighet.

Miljöpartiet föreslår därför att Arbetsförmedlingen ska samverka med kommunerna om så kallade Startcentraler. Startcentralerna bör i så hög grad som möjligt placeras i områden med hög arbetslöshet, exempelvis förorterernas miljonprogram. Detta möjliggör en nära kontakt med både boende och exempelvis verksamma bygg- och bostadsbolag. Det stora arbetskraftsbehovet i samband med upprustning kan på så sätt matchas med det stora antalet arbetssökande i dessa områden.

Startcentralen vet vad bygg- och bostadsbolagen behöver och kan hjälpa arbetssökande boende att fylla detta behov genom utbildning och inledande aktivitetsersättning. På startcentralerna ska all kompetens finnas samlad under ett tak – alltifrån arbetsförmedlare till socionomer. Där ska även finnas företagslotsar som hjälper företag att hitta rätt i byråkratiska djungler.

Miljöpartiet vill avsätta 12 miljarder kronor de kommande fyra åren på att inrätta Startcentraler runt om i landet. Vi bedömer att ca 50 procent av dessa startcentraler kommer att placeras i miljonprogramsområden, vilket innebär 6 miljarder på fyra år.

3. Särskild idrottssatsning i miljonprogrammen

En meningsfull fritidssysselsättning är ofta avgörande för ungdomars möjlighet att känna gemenskap och att kunna utvecklas. Det finns otaliga exempel på idrottare som vittnar om hur idrotten förändrat deras liv, skapat mening och hur man byggt upp sociala kontakter. Det samlade svenska föreningslivet bedriver varje dag ett viktigt socialt arbete med ungdomar över hela landet. Idrottsledarna arbetar oftast helt ideellt och fungerar som goda förebilder för ungdomar, i synnerhet för de som kanske har svårt att hitta sådana förebilder i sin närmiljö eller i skolan.

Därför är det allvarligt att förutsättningarna för en aktiv fritid skiljer sig åt dramatiskt beroende på var du bor. I vissa stadsdelar och kommuner tillåts träningsanläggningar att förfalla och fritidsgårdar läggs ner. Många ungdomar saknar därmed möjlighet till en vettig sysselsättning när skolan är slut för dagen.

Miljöpartiet vill därför rikta en särskild satsning på idrott riktad mot miljonprogramsområden i höstbudgeten för 2014. Det kan handla om insatser för att ordna vettiga anläggningar och träningsmiljöer, men även om att utveckla träningsformerna så att fler kan lockas till idrotten

Miljöpartiet vill avsätta 400 miljoner kronor de kommande fyra åren för att Riksidrottsförbundet ska kunna utveckla sin verksamhet i miljonprogramsområden runt om i landet.

Särskilda miljonprogramssatsningar i Miljöpartiets budget för 2014

	2014	2015	2016	2017
Sociala investeringar	200	300	300	300
Startcentraler miljonprogram	1 500	1 500	1 500	1 500
Idrottssatsning	100	100	100	100